

4.15. Sociālekonomiskie aspekti

Plānotā VES parka būvniecība un ekspluatācija var radīt ietekmi, kas saistīta ar sociāli ekonomiskiem aspektiem un attiecināmas gan uz paredzētās darbības teritoriju, gan vērtējamās nacionālā kontekstā.

Par pozitīvām ietekmēm ir uzskatāmas investīcijas ekonomikā, tieši saistīto un netieši saistīto darba vietu skaita pieaugums, saimnieciskās aktivitātes potenciāla palielināšanas nodrošinājums, enerģijas piedāvājuma palielināšanās tirgū, SEG emisiju apjoma samazināšanas potenciāls, ieguldījums nacionālo enerģētikas politikas mērķu sasniegšanā, atkarības no importētiem energoresursiem samazināšana.

Par potenciāli negatīvām ir uzskatāmas ietekmes uz tūrisma un rekreācijas resursiem, iespējams uz nekustamo īpašumu vērtību, mežsaimnieciskās ražošanas resursu zaudēšana. Ņemot vērā to, ka vēja parku sociāli ekonomiskās ietekmes Latvijā nav plaši pētītas, šajā ziņojumā ietvertā informācija lielā mērā ir balstīta uz citās valstīs veiktu pētījumu rezultātiem.

4.15.1. Esošās situācijas raksturojums

Sakas pagasts ir viena no Dienvidkurzemes novada administratīvajām teritorijām tā ziemeļos Baltijas jūras krastā. Robežojas ar sava novada Pāvilostas pilsētu un Vērgales, Dunalkas, Cīra-vas un Lažas pagastiem, Kuldīgas novada Gudenieku un Alsungas pagastiem, kā arī Ventspils novada Jūrkalnes pagastu. Platība: 318,3 km², saskaņā ar CSP datiem, iedzīvotāju blīvums Sakas pagastā ir 1 iedzīvotājs uz km².

Saskaņā ar CSP datiem Sakas pagastā ir 49 darba vietas (dati uz 2023. gadu).

Tādējādi Sakas pagasts raksturojas ar zemu apdzīvojuma blīvumu, kā arī ierobežotu darba vietu skaitu.

4.15.2. Paredzētās darbības sociāli ekonomisko aspektu izvērtējums

Investīciju piesaiste ir nozīmīgs tautsaimniecības attīstību ietekmējošs faktors, un vēja parku izbūve investīciju piesaistes aspektā ir vērtējama tāpat kā jebkura cita investīcija, kas sekmē ekonomisko izaugsmi. VES būvniecība ir nozīmīgs investīciju piesaistes komponents, kas pozitīvi ietekmēs Latvijas ekonomisko izaugsmi, kas šobrīd ir īpaši nozīmīgi. Saskaņā ar Latvijas Bankas publicētajiem statistikas datiem par tiešajām investīcijām Latvijā, 2022. gadā būtiskākās investīcijas ieguldītas operācijās ar nekustamo īpašumu (3204 milj. EUR), Finanšu un apdrošināšanas darbības (3477 milj. EUR), elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas sektorā – 629 milj. EUR. VES būvniecība būtiski palielinātu investīciju apjomu šajā tautsaimniecības sektorā. SIA "K2 Ventum" investīcijas sasniegt svairākus simtus milj EUR.

Valsts atkarības mazināšana no importētajiem energoresursiem. VES parks K2Ventum ražos aptuveni 1,000 GWh elektroenerģijas (atkarībā no izvēlētajā VES modeļa un alternatīvā risinājuma). Šāds daudzums potenciāli varētu aizvietot nozīmīgu daļu no Latvijā importētās elektroenerģijas, tādēļ uzskatāms, ka paredzētās darbības īstenošana radīs vērā ņemamu pozitīvu ietekmi mazinot atkarību no importētiem energoresursiem. Ietekme kopumā ir raksturojama kā tieša un primāra, lai gan ir identificējami faktori, kas liecina arī par netiešu un sekundāru ietekmju iespējamību, tomēr tie šobrīd nav kvantitatīvi novērtējami. Vēja parkā saražotās enerģijas realizācija valsts tautsaimniecību ietekmēs ilgtermiņā. Specifiski pasākumi ietekmes uzraudzībai vai mazināšanai nav nepieciešami.

Ieguldījums Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plāna 2021.–2030. gadam izvirzīto mērķu sasniegšanā. Latvijas nacionālajā enerģētikas un klimata plānā ir izvirzīti ambiciozi mērķi tautsaimniecības pakāpeniskai pārejai uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu palielinot atjaunojamo energoresursu apjomu par 25%. Plānotā VES parka ekspluatācija ļaus tuvojies

izvirzītajam mērķim, tādējādi paredzētās darbības īstenošana radīs būtisku pozitīvu ietekmi uz plānā izvirzīto mērķu sasniegšanu tiešā veidā. Specifiski pasākumi ietekmes uzraudzībai vai mazināšanai nav nepieciešami

Ietekme uz nodarbinātību VES parka būvniecības un ekspluatācijas periodā. Plānotā VES parka būvniecības procesā tiks iesaistīts plašs būvdarbu veicēju loks, nodrošinot darba vietas, nodokļu ienākumu. VES ekspluatācijas nodrošināšanai būs nepieciešams pastāvīgi nodarbināt VES apkalpojošo personālu, kas vērtējams kā pozitīvs aspekts saistībā ar paredzētās darbības īstenošanu. Ņemot vērā, ka tiešā veidā nodarbināto personu skaits būs neliels, tad ietekmes būtiskums ir vērtējams kā neliels. Potenciāli ar parka ekspluatāciju var būt saistītas ne tikai tiešās darba vietas energoapgādes objekta darbības nodrošināšanai, bet arī netiešās darba vietas – ceļu uzturēšana utt. Specifiski pasākumi ietekmes uzraudzībai vai mazināšanai nav nepieciešami.

Finanšu ieguvumi to nekustamo īpašumu valdītājiem, kuri iznomā zemi VES būvniecībai. VES plānots izvietot uz dažādu zemes īpašnieku (fizisku un juridisku personu) īpašumā esošām zemes vienībām, pamatojoties uz savstarpēji noslēgtu nomas līgumu, nekustamā īpašuma valdītājs, kura zemes vienībā tiks izvietota VES, gūs ienākumus no nomas maksas, kas vērtējama kā pozitīva ar paredzēto darbību saistīta ietekme. Tas būs augstāks nekā potenciālais ieguvums, šo zemi izmantojot esošajiem lietošanas mērķiem. Nomas maksas saņemšana tiešā veidā varētu ietekmēt iznomātājam pieejamos finanšu resursus ilgtermiņā. Specifiski pasākumi šīs ietekmes uzraudzībai vai mazināšanai nav nepieciešami.

Latvijā ražotās enerģijas apjoma palielināšanās, kas var ietekmēt elektroenerģijas cenu patērētājiem, uzskatāma par potenciālu ieguvumu sabiedrībai un nozīmīgu sociāli ekonomisko aspektu. Saskaņā ar AS "Augstsprieguma tīkls" publicēto informāciju, 2024. gadā Latvijā saražotas 5 096 gigavattstundas (GWh) elektroenerģijas, kas ir par 3% mazāk nekā pirms gada, savukārt Latvijas elektroenerģijas patēriņš pieauga par 1%, sasniedzot 6 980 GWh gadā. Latvijas elektroenerģijas patēriņš ar vietējo ģenerāciju 2024. gadā tika nosegt 84,6% apmērā, kas ir par 4 procentpunktiem mazāk nekā 2023. gadā, iztrūkstošais elektroenerģijas apjoms – 1 074 GWh - tika importēts no kaimiņvalstīm. 2024. gadā būtiski - vairāk nekā 3,1 reizi pieaudzis saules elektrostaciju saražotās un tīklā nodotās elektroenerģijas apjoms, apsteidzot vēja elektrostacijas un kļūstot par trešo apjomīgāko elektroenerģijas avotu aiz koģenerācijas stacijām un hidroelektrostacijām. Ražošanas apjoma pieaugums saistāms ar jaunu elektrostaciju pieslēgšanu tīklam. Tādējādi saules elektrostaciju kopējais devums Latvijas elektroenerģijas ražošanas bilanci pieaudzis no 2,1% 2023. gadā līdz 6,7% pērn, bet ražošanas rekords sasniegts augustā, kad saules elektrostacijas tīklā nodeva 66 GWh elektroenerģijas. Vēja elektrostacijas pērn tīklā nodeva par 2% vairāk nekā 2023. gadā, decembrī sasniedzot jaunu rekordu – 38 GWh. Lai gan hidroelektrostaciju (HES) tīklā nodotais apjoms 2024. gadā samazinājās par 16%, sasniedzot 3 192 GWh, HES joprojām ir galvenais elektroenerģijas ražošanas avots Latvijā, nodrošinot 54% no kopējā tīklā nodotā elektroenerģijas apjoma

Papildu jaudu uzstādīšana, kā arī elektrības ražošanas risinājumu daudzveidības palielināšana var samazināt nepieciešamību importēt elektroenerģiju no citām valstīm, kā arī aizvietot daļu no elektroenerģijas, kuras ražošanai tiek izmantoti fosilie resursi.

Iespējama ietekme uz tūrisma un viesmīlības nozari: VES parka būvniecība var atstāt iespējamu negatīvu ietekmi uz tūrisma un viesmīlības nozari īstermiņā, ja šādi objekti atrodas VES parka ietekmes zonā. VES parka Pāvilosta tiešā tuvumā atrodas viena tūrisma vieta "Miera Osta"

4.15.3. Infrastruktūras objekti un saimnieciskas darbības, ko varētu ietekmēt Paredzētā darbība un ar to saistītie objekti, un ietekmju raksturojums

VES parku plānots ierīkot praktiski neapdzīvotā meža masīvā, kur galvenais plānotais un atļautais zemes izmantošanas veids ir meža zemes, kurās noris intensīva mežsaimnieciskā darbība. VES ierīkošana neietekmē mežsaimniecisko darbību ārpus katras konkrētās VES teritorijas.

VES parka un tai piegulošajās teritorijās neatrodas infrastruktūras objekti vai saimnieciskās darbības objekti, kuru darbību limitētu vai ierobežotu VES parka esamība.

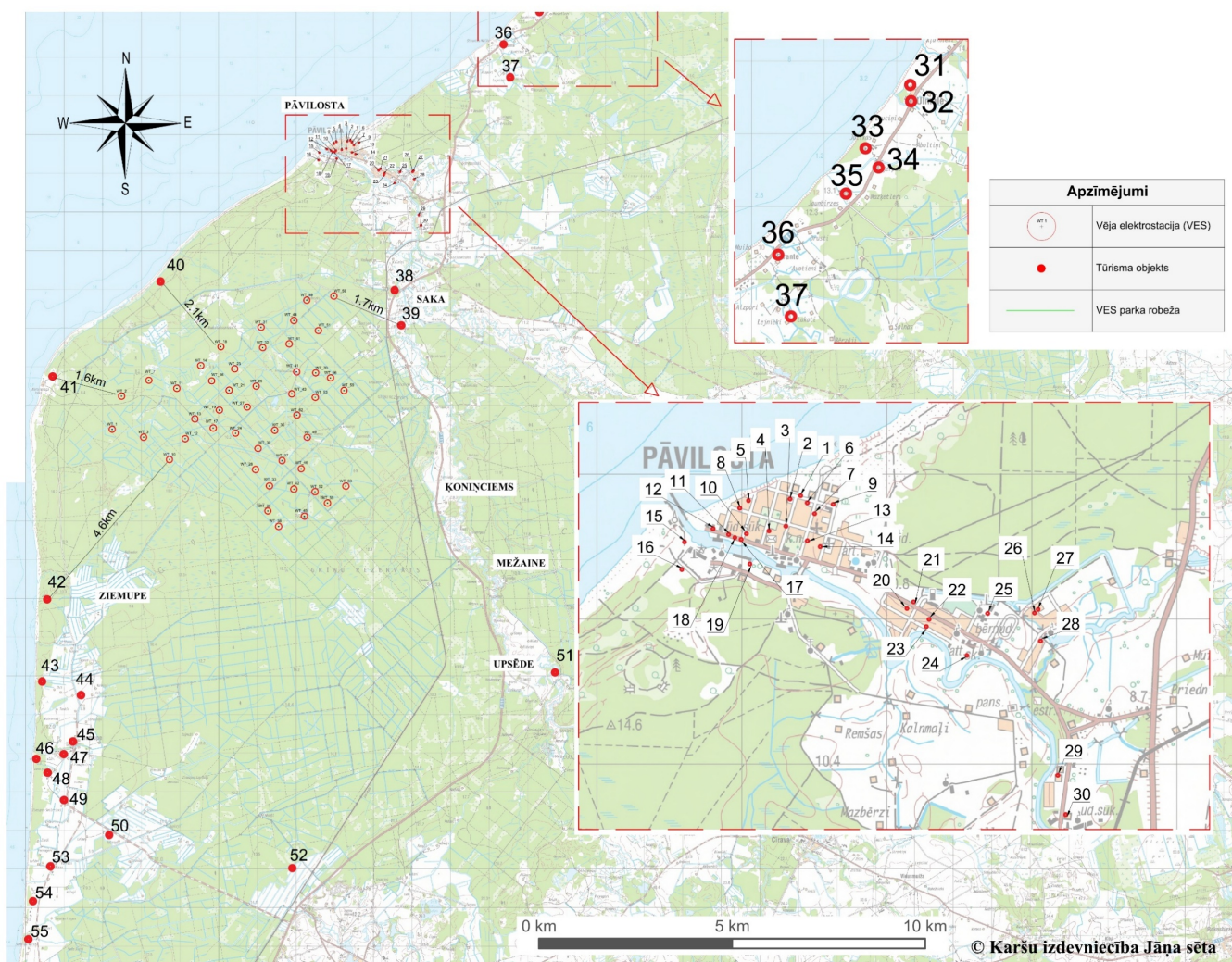
Sakas pagastā un Pāvilostas pilsētā atrodas rekreācijas un tūristu uzņemšanas vietas.

4.15.3.1. tabula. Tūrisma un rekreācijas objekti Sakas pagastā un Pāvilostas pilsētā.

N.p.k.	Nosaukums
1.	Viesu nams "Jūras Sāga"
2.	Viesu nams "Aisbergs"
3.	Apartamenti "Cardinalis House"
4.	Apartamenti "Šīfermāja"
5.	Brīvdienu māja "Vējš vītolos"
6.	Brīvdienu māja "Dandzenieki"
7.	Brīvdienu māja "Rožu māja"
8.	Apartamenti "Ostgals"
9.	Viesu māja "Zvilnis"
10.	Apartamenti "Vīga"
11.	Viesnīca "Otto Hotel & Sun"
12.	Viesu nams "Āķagals"
13.	Apartamenti "Das Crocodill"
14.	Brīvdienu māja "Akmentiņi"
15.	Kempings "Pāvilosta Marina"
16.	Kempings "Zvejnieksēta"
17.	Brīvdienu māja "Pie jūras"
18.	Brīvdienu māja "Ķiršu dārzs"
19.	Brīvdienu mājas "Peldmāja"
20.	Brīvdienu māja "Pie Pifa"
21.	Kempings "Dzintarmājas"
22.	Brīvdienu māja "Zvejnieksēta"

N.p.k.	Nosaukums
23.	Brīvdienu māja "Puerto VV"
24.	Kempings "Spāres"
25.	Brīvdienu māja "Noras"
26.	Viesu nams "Dīva"
27.	Brīvdienu māja "Priežmuiža"
28.	Brīvdienu māja "Ordziņas"
29.	Brīvdienu māja "Oāze ģimenei"
30.	Apartamenti "Butterfly House"
31.	Brīvdienu māja "Viļņi"
32.	Lauku māja "Zālītes"
33.	Brīvdienu māja "Sunset House Ulmale"
34.	Apartamenti "Hook house"
35.	Kempings "Baltmuiža"
36.	Brīvdienu māja "Didamm"
37.	Brīvdienu māja "Lejnieki"
38.	Telšu laukums "Upeslejas"
39.	Kempings "Ievlejas"
40.	Kempings "Miera osta"
41.	Apartamenti "Aleksandri"
42.	Viesu nams "Laikas"
43.	Brīvdienu māja "Ķīcu orga"
44.	Brīvdienu māja "Stumbrenieki"
45.	Viesnīca "Ziemupes muiža"
46.	Telšu laukums "Ziemupes jūrmalas stāvlaukums"
47.	Brīvdienu māja "Kaijas"
48.	Viesu māja "Stellas"
49.	Brīvdienu māja "Ziemupes Zaļkalni"
50.	Brīvdienu māja "Dvēseles veldzes dārzs"
51.	Kempings "Dārdedži"
52.	Brīvdienu māja "Lavender beach villa"

N.p.k.	Nosaukums
53.	Brīvdienu māja "Indrāni"
54.	Kempings "Kalēji"
55.	Brīvdienu māja "Seashore Holiday House"

4.15.3.1. attēls. Tūrisma un rekreācijas objekti Sakas pagastā un Pāvilostas pilsētā (Lursoft).

Iepriekš minētie rekreācijas objekti atrodas tādā attālumā no plānotajām VES, ka paredzētā darbība neradīs būtiskas fizikālas ietekmes (mirgošanas efektu, trokšņa traucējumus vai elektromagnētisko starojumu, kas varētu pārsniegt normatīvajos aktos noteiktās robežvērtības vai tuvojies tām). Kā nozīmīgākā identificējama vizuālā ietekme, jo VES būs redzamas no atsevišķu rekreācijas objektu teritorijas vai to apkārtnes.

Šobrīd ir grūti prognozēt plānotā VES parka ietekmi uz tuvumā izvietotajiem rekreācijas objektiem, jo Latvijā trūkst šāda veida pētījumi. Tomēr daudzviet Eiropas un pasaules valstīs veiktie pētījumi neliecina par to, ka VES parku izbūve ir būtiski nelabvēlīgi ietekmējusi rekreācijas objektu apgrozījumu.

Kā viens no potenciāli iespējamiem VES parka ietekmes aspektiem nereti tiek minēta ietekme uz nekustamo īpašumu vērtību. Latvijā līdz šim tādi pētījumi un vērtējumi nav veikti. Arī ārvalstīs veiktie pētījumi pārsvarā balstīti nekustamā īpašuma vērtības izmaiņu analīzi, pamatā analizējot attālumu un īpašuma vērtības sakarības, kā arī skata un īpašuma vērtības sakarības. Pamatā tiek secināts, ka VES parku izbūve nerada negatīvu ietekmi uz lauksaimniecībā izmantojamās zemes, mežsaimniecībā izmantojamās zemes un rūpnieciskās apbūves zemes vērtību, kas lielā mērā skaidrojams ar to, ka VES parku būvniecība neietekmē šādu īpašumu izmantošanas iespējas, kas ir būtisks faktors cenas noteikšanai.

VES parku izbūve potenciāli var ietekmēt to nekustamo īpašumu vērtību, kuru pamatzmantošanas veids ir dzīvojamā apbūve.

Pāvilostas VES parku plānots izbūvēt neapdzīvotā meža masīvā ar samērā intensīvu mežsaimniecisko darbību un dzīvojamās apbūves teritorijas atrodas ārpus VES parka teritorijas un vairāk nekā 800 m attālumā.

Šobrīd nav iespējams precīzi prognozēt iespējamo ietekmi uz mājokļa tirgus vērtību plānotā VES parka tuvumā. Jāņem vērā, ka īpašuma vērtību lielā mērā ietekmē kopējais pieprasījums reģionā, citas mājokļa tirgus svārstības, kā arī pakalpojumu un transporta pieejamība, ekonomiskā izaugsme reģionā u.c. aspekti.

Mājokļa cenas indekss Latvijā, ko apkopo Centrālā statistikas pārvalde, rāda, ka sociāli ekonomiskie faktori rada ievērojami nozīmīgāku ietekmi uz nekustamā īpašuma tirgus vērtību. Kā liecina CSP apkopotie dati, mājokļa cenas vērtība pat viena ceturkšņa ietvaros Latvijā var svārstīties par vairāk nekā 10%, bet svārstību virziens un diapazons lielā mērā ir atkarīgs no ekonomiskās izaugsmes valstī un citiem faktoriem.

Ir pieļaujams, ka paredzētās darbības īstenošana var ietekmēt nekustamā īpašuma tirgus vērtību VES parka tuvākajā apkārtnē. Tomēr nav iespējams novērtēt vai prognozēt iespējamo izmaiņu lielumu. Kā rāda pasaules prakse, nav iespējams viennozīmīgi definēt VES parka ietekmi uz nekustamā īpašuma tirgu. Ir atsevišķi pētījumi ASV, Skotijā, Čehijā, kur konstatēts, ka nekustamā īpašuma cena nebūtiski tiek ietekmēta vēja VES parka plānošanas un būvniecības laikā, savukārt pēc VES parka darbības uzsākšanas šīs ietekmes izzūd.

Jāatzīmē, ka saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumiem, par VES darbību, ja tās uzstādītā jauda ir vienāda vai lielāka par vienu megavatu, iekārtas uzstādītājam vai īpašniekam, sākot no attiecīgās iekārtas ekspluatācijā nodošanas brīža, ik gadu būs jāveic vēja elektrostacijas radītā diskomforta maksājums vietējai sabiedrībai par katras iekārtas uzstādīto kopējo jaudu. Vietējai sabiedrībai VES radītā diskomforta kompensācijas maksājums 100% apmērā tiks ieskaifēts tās pašvaldības budžetā, kuras teritorijā atradīsies elektroenerģijas ražošanas iekārta. Kārtību, kādā pašvaldība izmantos minētos līdzekļus un to izmantošanas mērķus pašvaldībai ir jānosaka, izdodot saistošos noteikumus. Kompensācijas apjoms tiks noteikts Ministru kabineta noteikumos, kas tiks izstrādāti un pieņemti, pamatojoties uz jaunajiem Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumiem.

Kā norādīts Grozījumu anotācijā, pašvaldība līdzekļus no kompensācijas maksājuma par vēja elektroenerģijas iekārtas darbību var izmantot, piemēram:

- Enerģētiskās nabadzības mazināšanai attiecīgajā pašvaldībā;
- Pašvaldības infrastruktūras atbalsts projektiem (piemēram, ceļi, ārtelpu apgaismojums, apzaļumošanas un dabas aizsardzības projekti);
- Izglītības mērķiem, sabiedrības informēšanai par atjaunojamās enerģijas, klimata pārmaiņu, energoefektivitātes un vides aizsardzības jautājumiem;
- Konkursa kārtībā un prioritāri uzstādītās elektroenerģijas ražošanas iekārtas tiešā tuvumā tādiem mērķiem, kā investīciju atbalstam atjaunojamo enerģiju ražojošām iekārtām privātpersonām un komersantiem, energoefektivitātes projektiem, energokopien

atbalstam, atbalstam aktīvajiem lietotājiem un atjaunojamās enerģijas pārveidotājiem ietekmētajā teritorijā.

Tas nozīmē, ka pašvaldība un reģiona iedzīvotāji gūs tiešu finansiālu labumu, kas sekmēs dzīves kvalitātes uzlabošanos un maksātspējas kāpumu, tādējādi veicinot vietējā patēriņa pieaugumu, kas savukārt uzlabos uzņēmējdarbības lokālo vidi, kas arī var pozitīvi ietekmēt nekustamā īpašuma tirgus vērtību.